

Tekst za delegate i predsednike udruženja

Dragi delegatu / predsedniče

Vrlo smo srećni da vam na kraju možemo predstaviti nacrt novog etičkog pravilnika EATA-e. To je rad od preko tri godine i toplo se zahvaljujem svima onima koji su dali svoju mudrost, kompetentnost, energiju i vreme za ovaj važan zadatak.

Ova krajnja verzija je bila predstavljena delegatima na sastanku Saveta 8.jula I snažno je podržana od strane Saveta EATA-e i Izvršnog komiteta EATA-e.

Pozivamo Vas da pogledate novi pravilnik i prodiskutujete ga u svom udruženju. Ukoliko imate primedbe ili povratnu informaciju na ovo, molim Vas pošaljite ih delegatu EATA-e ili sedištu Etičkog Komiteta Vašeg nacionalnog udruženja. Oni će se postarati da vaša reakcija stigne do Etičkog komiteta EATA-e. Reakcije i povratne informacije će se primati do 31.Januara 2007.g.

Završno glasanje za novi Pravilnik će biti na sastanku u julu 2007.godine

Topli pozdavi

Barbara Classen, sedište Etičkog Komiteta EATA-e.

EATA Etički Pravilnik ¹

Poslednja ispravka posle sastanka Saveta, Santiago de Compostela (10.08.2006.g.)

Uvod

Etički Pravilnik EATA-e ima nameru da pretstavlja smernice za nacionalne organizacije učlanjene u EATA-u i za svakog člana EATA-e.. Namera je da pomogne praktičarima² u upotrebi TA u Psihoterapiji, Savetovanju, Obrazovnom i Organizacionom planu na etički način. Svako nacionalno udruženje ima zadatak da odredbe pravilnika unese u Deontološki nacionalni pravilnik.

I više, ovaj Pravilnik informiše javnost o tome kakvo ponašanje se može očekivati u tom smislu od članova te Organizacije.

Nacionalne organizacije učlanjene u EATA-u treba da odrede svoje vlastite norme, koje treba da budu u skladu sa Etičkim Pravilnikom EATA-e i njihove nacionalne zakonske zahteve.

Ovaj Pravilnik ima tri del: prvi deo je uvod u Pravilnik koji ukazuje na osnovni izgled Etičnosti; drugi deo je srž Pravilnika i objašnjava definiciju osnovnih vrednosti i povezanih etičkih principa; treći deo je primena vrednosti i principa u praksi.

Ovaj deo će biti zaključen posle dopuna Etičkih komiteta I nacionalnih udruženja, koje će uzete u obzir vlastite zakonske zahteve. *Određenje:*

Deo I: Generalni okvir Etike

1.1. Definicija Etike

1.2. Osnovne pretpostavke

1.3. Pristup Etičkom Pravilniku

1.4. Osnovni ciljevi

1.5. Obaveze:

1.5.1. Nacionalnih udruženja učlanjenih u EATA-u

1.5.2. članova EATA-e

Deo II: Srž Etičkog Pravilnika

2.1. Osnovne vrednosti

2.2. Osnovni etički principi

Deo III: Primena u praksi

3.1. Smernice etičke prakse

3.2. Primeri priloga vrenosti I etičkih principa za sledeća različita područja:

3.2.1. Psihoterapija

3.2.2. Savetovanje

3.2.3. Obrazovanje

3.2.4. Organizacija

Dodatak: Članovi Univerzalne Deklaracije Ljudskih Prava, koji se odnose na osnovne vrednosti

¹ Ovaj Pravilnik zamenjuje sve ranije Etičke pravilnike EATA-e. Ovaj pravilnik je bio sačinjen u saradnji, uz saglasnost i razmatranje Etičkog Komiteta EATA-e (Barbara Classen, Brigitte Evrard, Margarethe Podlesch, Ritve Piironen, Jacqueline Dossenbach, Valentin Lapanja Furlan). Glavni sadržaj Pravilnika uradio je podkomitet EATA-e, Etički Komitet koji se sastojao iz višenacionalne grupe koja je imala sledeće članove: Robin Walford (co-ord.), Vladimir Goussakokowski, Claude – Marie Dupin, Sabine Klingenberg I posebno Carla de Nitto koja je dala vrlo značajan doprinos

² U ovom Pravilniku, reč »praktičar« se odnosi na sve članove EATA-e koji koriste Transakcionu Analizu kao model za razumevanje i promene kod pojedinaca, parova, grupa ili organizacija. Reč »klijent« označava svakog korisnika, pacijenta, studenta, grupu ili organizaciju, koja prima profesionalne usluge članova EATA-e.

Deo I:

Generalni okvir Etike

1.1. Neke definicije Etike

Etika³ u najširem smislu je filozofska disciplina koja proučava ljudsko ponašanje koje uključuje moralne namere i ljudsku volju. Etika⁴ pretpostavlja sposobnost izbora ponašanja . To uključuje sposobnost izbora prema vlastitim parametrima (subjektivna etika) i sposobnost uzimanja u obzir perspektive drugih (intersubjektivna etika).

Deontologija je proučavanje moralnih obaveza i posvećenost izvođača da se ponaša etički.

1.2. Osnovne pretpostavke

- *Postoji uska veza između etike i prakse⁵: ponašanje može biti etičko ili ne, u zavisnosti od toga da li osoba pomaže svoju dobrobit ili drugih.*
- *Etika je opšti okvir , koja usmerava izvođača u sprovođenju profesionalnih usluga i uvek kod pojačane prakse. Nije samo ograničeno na rešavanje teških I problematičnih situacija.*
- *Etika identifikuje vrednosti i pomaže ljudima da shvate svoje mogućnosti kao ljudska bića; vrednosti jačaju etičke principe kao vodeće smernice za aktuelizovanje vrednosti i principa koji jačaju deontološke norme i vodeće su mernice u profesionalnoj praksi.*

1.3

Pristup Etičkom Pravilniku

Etički Pravilnik EATA-e identifikuje osnovne vrednosti. Ove vrednosti nude okvir uputstava radi informisanja praktičara o njihovom ličnom i profesionalnom ponašanju s ciljem da se potpomogne dobrobit ljudi obuhvaćenih profesionalnim odnosom. Ove vrednosti pomažu građenju kriterija etičkog i profesionalnog ponašanja: to spaja osnovne pretpostavke o vrednosti, i odgovarajućim etičkim principima, i to koristi kao osnovu informisanja etičke prakse u svim pomoćnim profesijama.

Deontološki Pravilnik nudi skup propisanih pravila za uređivanje ponašanje praktičara da bi se zaštitila prava svakog korisnika. Ona su strogo povezana sa nacionalnim zakonima i specifična za različita profesionalna tela.

Cilj Etičkog i Deontološkog Pravilnika je da garantuju ljudska prava kao i zaštitu po nacionalnim zakonima.

Zbog toga je u ovom Pravilniku naglasak na važnosti odžavanja čistih vrednosti i etičkih principa s ciljem da se stvori okvir preporuka za upravljanje širokim područjem situacija čak I ako one nisu posebno opisane u Etičkom Pravilniku.

Ovakav pristup pomera arenu etičke prakse izvan primene grupe zakona, koji označavaju šta se sme ili nesme raditi, ka razmatranju vrednosti i principa, koji usmeravaju praktičare u TA. Moguće je susresti se sa situacijama koje nisu pokrivene posebnim pravilima ili se susresti sa situacijom da se odlučuje među principima. U takvim okolnostima bilo koji izabrani pravac delovanja samo može postati neetičan ukoliko bi se pokazalo da praktičar nije preduzeo odgovarajuću brigu u pogledu vrednosti i principa TA. Svi dati primeri su usavršeni kao rezultat dobre prakse i neće se iscrpno razmatrati.

³ Definicija poptiče iz Italijanskog rečnika, Dizionario delle Idee, Sansoni,1977,392.

⁴ Strogo značenje etike je da je sinonim za moral (»Ethos« i »Mos« u Grčkom i Latinskom jeziku znače običaj,navika) i odnosi se na sposobnost samopreispitivanja s nalogom da se nađe ispunjenje: tako se ponašamo etički kada smo ispunili svoje potencijale i računamo na ispunjenje drugih (Dizionario delle Idee, Sansoni,1977,392.)

⁵ Praksa znači profesionalni odnos pomoći koje se događa kada se praktičar i korisnik dogovore u čistom ugovoru. Ovo se primenjuje u sve četiri oblasti specijalnosti: Psihoterapiji, Savetovanju, Obrazovanju i Organizaciji; primena može biti različita, ali obrazloženje je isto u svim ovim područjima.

Dodatno, razmišljati o Etici kao o terminu opštih vrednosti i principa doprinosi da se uzmu u obzir kulturne razlike u okviru EATA zajednice i obezbedi nacionalnim organizacijama model z integrisanje i svojih nacionalnih deontoloških pravilnika.

1.4 Glavni ciljevi

1. Povećati obaveštenost i razmišljanja praktičara u smislu Etike (vrednosti i principa, kao i normi i zabrana) u cilju kreiranja okvira preporuka za analizu ljudskih situacija.
2. Dati članovima EATA-e jasan okvir Etike tako da praktičar može imati kriterij da izabere etičke pozicije i da ih upotrebi kao model za analizu svake praktične situacije.
3. Obezbedi neke primere primene etičkih principa, proisteklih iz vrednosti da bi praktičar razumeo odnos između dve stvari ne samo preko poređenja sa skupom propisa.
4. Pokazati neophodnost samo preispitivanja posmatrajući vrednosti i etičke principe umesto spiska propisa i traženog ponašanja.

1.5. Obaveze

Zbog prirode EATA-e, asocijacije udruženja, ovaj članak je pisan u dva dela: Prvi deo je specifičan za udruženja , a drugi deo individualne članova EATA-e; oba sadrže izričit u saglasnost da su deo EATA-e.

1.5.1. Obaveze učlanjenih nacionalnih udruženja EATA-e

Svako nacionalno udruženje članica EATA-e je saglasna sa ovim Etičkim Pravilnikom i obavezuje se:

- da će koristiti Etički Pravilnik EATA-e kao model za vlastiti nacionalni Pravilnik, i integrisati ga sa Etičkim I Deontološkim Pravilnikom svoje zemlje koji se odnosi na različite profesije praktičara TA. Ovo će uključiti kulturne aspekte i uzeti u obzir nacionalne zakone;
- da će garantovati da će se svaki član potpisati na Pravilnik i koristiti ga u svojoj praksi;
- da će voditi računa da razreši lokalne situacije kada se profesionalno ponašanje članova ne podudara sa nacionalnim Pravilnikom Etike, EATA-a pravilnikom i nacionalnim zakonima;
- da će se obratiti Etičkom Komitetu EATA-e za svako nerešeno pitanje sa članom ili udruženjem članom i zatražiti pomoć u cilju razjašnjavanja postupka da bi bili u mogućnosti da postignu krajnje rešenje.

1.5.2. Obaveze članova Nacionalnih Udruženja

Svaki EATA-in individualni član Nacionalnog Udruženja (obično kao deo nacionalnog udruženja), slaže se sa Etičkim Pravilnikom EATA-e i obavezuje se da:

- će ga koristiti kao okvirno uputstvo za njegovo/njeno etičko razmišljanje i odraz vodećih smernica u praksi;
- će slediti Deontološki Pravilnik svoje zemlje uzimajući u obzir njegovu/njenu specifičnu profesiju.

Svaki član je odgovoran za vlastito profesionalno ponašanje i svestan je njegove/njene obaveze u EATA zajednici. Ukoliko se takvo ponašanje ne podudara sa EATA-inim ili Nacionalnim Pravilnikom biće ispitano i procenjeno od nacionalnog tela koje će odrediti sankcije ukoliko su potrebne.

Svaki EATA trener se obavezuje da će razmotriti i pridržavati se ovog pravilnika u svim aspektima treninga.

Deo II **Srž Etičkog Pravilnika**

Etika je disciplina koja čini izričitim vrednosti koje olakšavaju proces ispunjenja ljudskih bića.

Vrednosti dolaze sa egzistencijalnog i filozofskog gledišta, važe za svakoga i doprinose dobrobiti sebe i drugih. One su univerzalne i prevazilaze i kulturne norme i razvoj individualne realizacije.

Etički principi potiču od vrednosti i označavaju odnos prihvatanja sa ciljem da prevedu vrednosti u profesionalnu praksu. Principe, zbog njihove prirode, potrebe da budu kulturno interpretirani: neki principi se mogu izraziti na različit način u dve različite kulture; one su takođe vredne za svaku osobu, direktno ili indirektno povezane sa određenim praktičarom.

U ovom delu biće identifikovane i definisane specifične vrednosti i etički principi. Ove vrednosti suštinske za kompletan zdrav ljudski razvoj kako individualni tako i međuljudski i zbog toga se mogu smatrati kao osnovna ljudska prava. Zbog toga se vrednosti objavljene u ovom Pravilniku podudaraju sa Univerzalnom Deklaracijom o Ljudskim Pravima⁶

Etički principi su ukratko definisani. Treba ih primeniti u praksi uzimajući u obzir ljude koji su direktno ili indirektno uključeni. Zbog toga se za svaki princip označava lista mogućih ciljnih grupa kojih se treba držati sa ciljem da se etički ponašamo: klijent, sam kao praktičar, treneri, kolege, ljudsko okruženje/zajednica.

2.1. Osnovne Vrednosti

Vrednost znači šta je osnovno za ljudska bića da bi potpomogla vlastiti i drugi razvoj i ispunjenje. To uključuje pozivanje na prirodne zakone koji pomažu ljudima da se ponašaju sa poštovanjem prema sebi i drugima. Sledeće, identifikovane vrednosti se odnose na Ljudska prava i uključena su u Univerzalnu Deklaraciju o Ljudskim Pravima.

Ovaj okvir upućivanja se takođe podudara sa suštinskim i filozofskim viđenjima u TA. Mnoge vrednosti se mogu posebno postaviti tako da se sledeća lista nebi smatrala zamarajućom; za članove EATA-e, uzevši u obzir područje obuhvaćene aktivnosti temeljne su:

*1. Dostojanstvo ljudskih bića*⁷

Svako ljudsko biće je vredno, bezobzira na pol, socijalni status, veru, etničko poreklo, fizičko ili mentalno zdravlje, politička uverenja, seksualnu orijentaciju i td.

*2. Samo- opredelenje*⁸

Svaka osoba je slobodna da odluči o njegovoj/njenoj budućnosti u okviru nacionalnih zakona svoje zemlje i sa obavezom uzimanja u obzir sopstvenih i potreba drugih; svaka osoba može učiti na osnovu vlastitog iskustva da stara o sebi dok god uzima u obzir svetsku prirodu i slobodu drugih.

*3. Zdravlje*⁹

Fizička i mentalna stabilnost je pravo svake ličnosti i treba je aktivno čuvati.

⁶Proklamovana je 10.decembra 1948. Od Generalne Skupštine Ujedinjenih Nacija u Univerzalnu Deklaraciju o Ljudskim Pravima

⁷ Članovi 1,2,3 Univerzalne deklaracije o Ljudskim Pravima, vidi Prilog

⁸ Članovi 18,19 Univerzalne deklaracije o Ljudskim Pravima, vidi Prilog

⁹ Članovi 24 i 25 Univerzalne deklaracije o Ljudskim Pravima, vidi Prilog

4. *Bezbednost*¹⁰

Svaka osoba treba da je u stanju istražuje i napreduje u okruženju koje omogućava osećaj sigurnosti.

5. *Uzajamnost*¹¹

Svaka osoba, uzimajući u obzir da on/ona žive i razvijaju se u svetu međuljudima, uzajamno su angažovani na dobrobiti drugih, razvijajući međuzavisnost sa drugima u cilju izgradnje vlastite i sigurnosti drugih.

Ove vrednosti se direktno odnose međusobno i utiču na praktičare TA u njihovoj vlastitoj profesionalnoj praksi.

2.2. Osnovni Etički Principi

Zbog prirode vrednosti i njihovog značaja za ljudski život a u cilju garantovanja poštovanja prava svake ličnosti, neophodno je identifikovati jasne smernice ponašanja koje su strogo povezane sa vrednostima. Etički principi su proistekli iz vrednosti i namenjeni su kao putokaz kako praktikovati, u cilju obezbeđenja doborobiti, razvoja i usavršavanja ličnosti; oni su perspektiva i nude kriterije za etičko ponašanje.

Korišćenje vrednosti je polazna tačka, moguće je odrediti grupu etičkih principa. Pojedinačni principi su:

- *Poštovanje*
- *Ovlašćenje*
- *Zaštita*
- *Odgovornost*
- *Obavezivanje i odnosi*

U okviru pomoći profesiji, etički principi treba da se odnose na mnoge oblasti s ciljem da utiču na etičko ponašanje. Osnovni pojedinačni principi su:

- *Klijenti*
- *Sam praktičar*
- *Obučavani*
- *Kolege*
- *Ljudsko okruženje / Zajednica*

TA praktičari će razmotriti svaku vrednost i proistekle etičke principe isamopreispitivanje s ciljem da odluče koji pristup da uzmu i kako da se ponašaju u svakoj od pomenutih oblasti. Praktičar će analizirati svaku situaciju gledajući na uticaj etičkih principa na praksu i izabrati ponašanje uzimajući u obzir široku raznovrsnost činilaca, e.g. klijent, sebe, okruženje i sl.

Posle kratke definicije svake, tu je lista koja označava tačke obraćanja. To će omogućiti praktičaru da proceni situaciju i preuzme odgovornost za njen izbor. Prvo, tu su primeri dobre prakse razvijene kao odgovor na etičke principe. To treba da stimuliše praktičara da se preispita u cilju prevođenja principa u praksu; to nije zamarajuća lista i svaki praktičar će naći vlastiti odgovor gledajući na pet ukazanih ciljeva. Ovo će omogućiti praktičaru da razjasne razloge za njihovo ponašanje.

¹⁰ Članovi 22 i 23 Univerzalne deklaracije o Ljudskim Pravima, vidi Prilog

¹¹ Član 29 Univerzalne deklaracije o Ljudskim Pravima, vidi Prilog

1. Poštovanje prema svakoj osobi kao ljudskom biću, bez obzira na posebne karakteristike ili kvalitet.

- **prema klijentima** : praktičar u potpunosti razmatra i nastoji da razume stanje svake ličnosti. Nastojace da pomognu osobi da se identifikuje sa vlastitom stanjem. Praktičari će obezbediti svoje najbolje moguće usluge klijentu. Praktičar obezbeđuje sigurno i profesionalno okruženje i svest o moći svoga položaja, i oprezan je u stvaranju poverljivog okruženja, izbegavajuće bilo kakvu situaciju iskorišćavana bilo koga i td.
- **prema sebi** : praktičar će uzeti u obzir svoje vlastito stanje/ teškoće/prednosti, i predati drugim kompetentnim kolegama klijenta ili situaciju koje nisu spremni ili u stanju da rukovode.
- **prema treniranima** : trener, svestan nivoa znanja treniranih, daje adekvatnu podršku i slobodan je da se drži vlastitog stila obučavanja u cilju prilagođavanja potreba učenja treniranih, i td.
- **prema kolegama** : praktičar podržava svesno profesionalizam kolega, i što se toga tiče, direktno im se obraća. Posle saslušanog odgovora praktičar će doneti nezavisno mišljenje o spornom pitanju.
- **prema zajednici** : praktičar uzima u obzir kulturne specifičnosti njihove zajednice, i ne teži da natura vlastite vrednosti, i td.

2. Ovlašćenje koje ističe važnost povećanja razvoja svake ličnosti.

- **prema klijentima** : praktičari se obavezuju da rade na razvoju svesti kod klijenata o njihovom dostojanstvu, odgovornosti i pravima, i td.
- **prema sebi** : praktičari podržavaju postojeće obučavanje u svojoj oblasti ili specijalnosti i šire svoja znanje vodeći računa o svom profesionalnom i ličnom razvoju.
- **prema treniranima** : praktičari razvijaju sposobnosti svojih treniranih i omogućavaju im da razvijaju svoje potencijale, razvoj i dobrobitnost.
- **prema kolegama** : praktičari respektuju doprinos kolega i formiraju udruženja i šire profesionalizam, nastojace da dele nadležnosti umesto da budu ljubomorni na njihova otkrića, i td.
- **prema zajednici** : praktičari razmišljaju o uslovima šireg blagostanja zajednice, kao i pojedinaca, i td.

3. Zaštita, to podrazumeva vođenje računa o sebi i drugima (psihološki, mentalno i td.) imajući na umu jedinstvenost i vrednost svakoga.

- **prema klijentima** : praktičari nude adekvatne usluge klijenima obezbeđujući sigurno radno okruženje (na pr. poverljivost, psihička sigurnost, saglasnost klijenta u vezi postupka sa visokim rizikom) i posedovanje svesti o bilo kakvoj štetnoj nameri klijenta. Oni ne ulaze ili ne podržavaju profesionalni ugovor gde druge aktivnosti ili odnosi mogu ugroziti profesionalni ugovor (G)¹²; oni podržavaju poverljivost čak i kada se terapijski odnos završio(H), i td.
- **prema sebi** : praktičar vodi računa o vlastitim vrednostima i procesu učenja i odbijaju da rade u situacijama koje uključuju konflikte sa sobom ili zahtevaju viši nivo kompetentnosti; vode računa o vlastitoj sigurnosti i odlučuju da prekinu odnos sa klijentom ukoliko praktičar oseti bilo koje psihičke ili mentalne uslove koji umanjuju efikasan i kompetentan rad sa klijentom, i td.

¹² u zagradi su slova koja se odnose na prethodni Etički Pravilnik EATA-e.

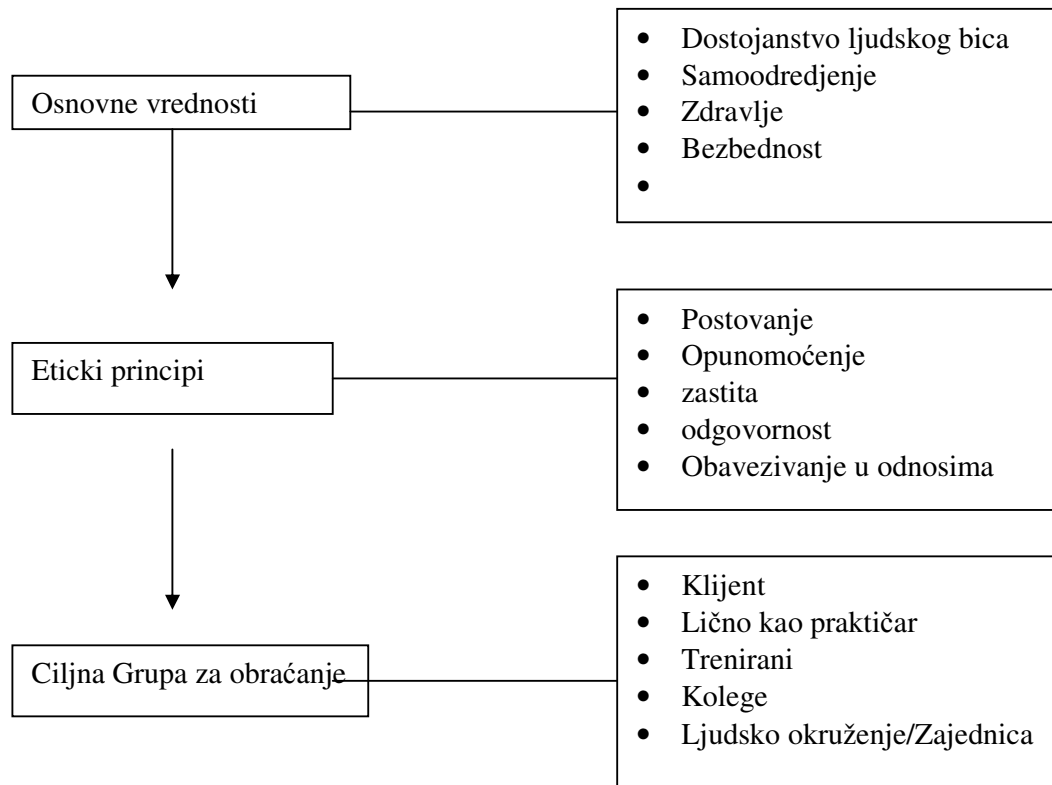
- **prema treniranima** praktičari podstiču trenirane da raspoznaju vlastite prednosti i granice, u cilju da zaštite sebe i klijente neadekvatnih i bolnih intervencija; stimulišu trenirane da vode računa o svom ličnom i profesionalnom razvoju, posmatrajući njihov lični stil i upućuju na lična sporna pitanja koja ometaju njihovu ili sigurnost drugih, i td.
 - **prema kolegama**: praktičari su spremni da se suoče sa osporavajućim stavovima ili delovanjima kolega(B), i td.
 - **prema zajednici** praktičari obezbeđuju usluge klijentima u punoj saglasnosti sa postojećim zakonima zemlje(I), i td.
4. *Odgovornost* podrazumeva uzimanje u obzir posledice vlastitih postupaka kao klijent, trener, terapeut nadzornik, savetnik, i td.
- **prema klijentima**: praktičar pojašnjava ugovore i razrešava odnos u slučaju da klijent nije u stanju ili ne želi da deluje autonomno ili odgovorno (E); ono neće iskorišćavati klijenta na bilo koji način (F); oni se ponašaju prema razlozima bez namernih ili smišljenih povređivanja klijenta(C) i td.
 - **prema sebi**: oni razmatraju uticaj svoga gledišta na klijenta i pažljivi su na način da tako odgovaraju klijentima s ciljem da unapređuju doborobit i spreče loše postupanje, I td.
 - **prema treniranima**: praktičari su svesni potreba učenja svojih treniranih i obskrbljuju ih sa neophodnim alatima i informacijama za učenje; ukoliko trenirani ne žele da promene neetičku situaciju usprotivice se njemu/njoj i odlučiti za određen etički pravac delovanja, i td.
 - **prema kolegama**: ono prihvataju odgovornost u sučeljavanju sa kolegama za koje imaju opravdan razlog da veruju da deluju na neetički način, i gde nedostaju rezultati, i da obaveste o tom kolegi odgovarajuće etičko telo(L), i td.
 - **prema zajednici**: praktičari će se pridržavati ovoga kao profesionalne odgovornosti koja psihološkog i fizičkog zdravlja njihove zajednice, i td.
5. *Obavezivanje u odnosima* znači razviti iskrene interes za dobrobit naših klijenata.
- **prema klijentima**: praktičari s oprezom razmatraju unutrašnji svet pojedinaca i svoj uticaj na njega, i td.
 - **prema treniranima**: praktičar obučavaju trenirane da razmatraju unutrašnji svet svojih klijenata, i td.
 - **prema sebi i kolegama**: uključuju se u konferencije, dele njihove doprinose, i td.
 - **prema zajednici**: praktičari su svesni i aktivni u životu svoje zajednice, i td.

U cilju donošenja etičkih odluka, praktičari se pomažu etičkim principima koji im omogućavaju da procene različite situacije tako da se njihov izbor može razmatrati. Međutim, može se desiti da će praktičari biti umešani u situacije gde nije moguće uskladiti sve prikladne principe; uprkos ovim teškoćama praktičarima će još uvek biti potrebno da sagledaju određenu situaciju, razmotre različite perspektive i budu odgovorni za svoje odluke.

Sledeća šema (slika 1) je sinteza suštine Etičkog Pravilnika. Postoje tri različita nivoa koja se koriste za vrednovanje situacija u smislu Etike:

1. Nivo jedan, *Osnovne Vrednosti* - podesan za svako ljudsko biće i univerzalne su važnosti.

2. Nivo dva, *Etički Principi* – traže kulturnu interpretaciju i obuhvataju razlike među različitim profesijama.
3. Nivo tri – *Ciljna Grupa i obraćanje* – označava ljude ili situacije koje treba razmatrati zbog etičke prakse.

Slika 1. Sinteza Srži Etičkog Pravilnika: tri nivoa analiza za etičku praksu

Deo III

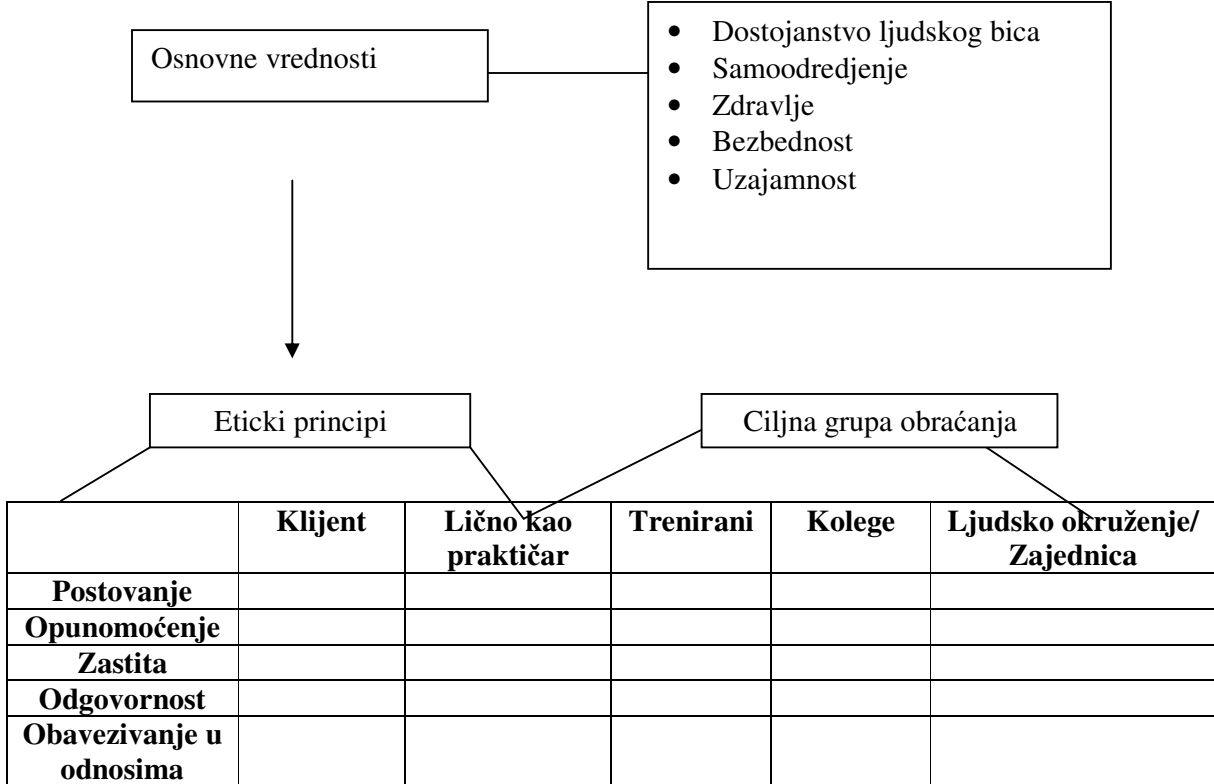
Prilog za praksu

3.1. Smernice za etičku praksu

Sledeći crtež (sl.2) predstavlja isti sadržaj kao prethodni. Ova prezentacija demonstrira da su »osnovne vrednosti« temeljne *pretpostavke* s ciljem analiziranja svake situacije u smislu Etike. Ovo takođe obuhvata važnost procene situacije kroz razmatranje svakog etičkog principa i posmatranjem različitih ciljnih grupa, svake po na osob, s ciljem da se dođe do promišljenog zaključka.

Etička praksa podrazumeva proces procenjivanja situacije posmatrajući je iz različitih perspektiva, ovde se pozivamo na ciljnu grupu.

Samo posle precizne procene situacije sa različitih tačaka gledišta TA praktičar dolazi do rešenja

Sl.2. Smernice za etičku procenu

3.2. Primeri priloga vrednosti i etičkih principa u različitim sledećim oblastima:

3.2.1. Psihoterapija

3.2.2. Savetovanje

3.2.3. Obrazovanje

3.2.4. Organizacija

Prilog

Članovi Univerzalne Dekleracije o Ljudskim Pravima , koje se odnose na osnovne vrednosti

Član 1.

Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i svesću i treba jedni prema drugima da postupaju u duhu bratstva.

Član 2.

* Usvojena i proglašena rezolucijom Generalne skupštine **Ujedinjenih nacija** 217 (III) od 10. decembra 1948. godine: 48 država je glasalo za, nijedna protiv, dok je 8 bilo suzdržano (uključujući Jugoslaviju, Saudijsku Arabiju, Južnu Afriku i SSSR).

Svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili drugog mišljenja,

nacionalnog ili društvenog porekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti. Dalje, neće se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili teritorije kojoj neko lice pripada, bilo da je ona nezavisna, pod starateljstvom, nesamoupravna, ili da joj je suverenost na ma koji drugi način ograničena.

Član 3.

Svako ima pravo na život, slobodu i bezbednost ličnosti.

Član 18.

Svako ima pravo na slobodu misli, savesti i veroispovesti; ovo pravo uključuje slobodu promene veroispovesti ili uverenja i slobodu da čovek sam ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, manifestuje svoju veru ili uverenje podučavanjem, običajima, molitvom i obredom.

Član 19.

Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, što obuhvata i pravo da ne bude uznemiravan zbog svog mišljenja, kao i pravo da traži, prima i širi obaveštenja i ideje bilo kojim sredstvima i bez obzira na granice.

Član 22.

Svako, kao član društva, ima pravo na socijalno osiguranje i pravo da ostvaruje privredna, društvena i kulturna prava neophodna za svoje dostojanstvo i za slobodan razvoj svoje ličnosti, uz pomoć države i putem međunarodne saradnje, a u skladu sa organizacijom i sredstvima svake države.

Član 23.

1. Svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada i na zaštitu od nezaposlenosti.
2. Svako, bez ikakve razlike, ima pravo na jednaku platu za jednaki rad.
3. Svako ko radi ima pravo na pravednu i zadovoljavajuću naknadu koja njemu i njegovoj porodici obezbeđuje egzistenciju koja odgovara ljudskom dostojanstvu i koja će, ako bude potrebno, biti upotpunjena drugim sredstvima socijalne zaštite.
4. Svako ima pravo da osniva sindikat i učlanjuje se u njega radi zaštite svojih interesa..

Član 24.

Svako ima pravo na odmor i razonodu, uključujući razumno ograničenje radnog vremena i povremeno plaćeni odmor.

Član 25.

1. Svako ima pravo na standard života koji obezbeđuje zdravlje i blagostanje, njegovo i njegove porodice, uključujući hranu, odeću, stan i lekarsku negu i potrebne socijalne službe, kao i pravo na osiguranje u slučaju nezaposlenosti, bolesti, onesposobljenja, udovištva, starosti ili drugih slučajeva gubljenja sredstava za izdržavanje usled okolnosti nezavisnih od njegove volje.
2. Majke i deca imaju pravo na naročito staranje i pomoć. Sva deca, rođena u braku ili van njega, uživaju jednaku socijalnu zaštitu.

Član 29.

1. Svako ima obaveze prema zajednici u kojoj je jedino moguć slobodan i pun razvitak njegove ličnosti.
2. U vršenju svojih prava i sloboda svako se može podvrgnuti samo onim ograničenjima koja su predviđena zakonom isključivo u cilju obezbeđenja potrebnog priznanja i poštovanja prava i sloboda drugih, kao i zadovoljenja pravičnih zahteva morala, javnog poretka i opšteg blagostanja u demokratskom društvu.
3. Ova prava i slobode se ni u kom slučaju ne mogu ostvarivati protivno ciljevima i načelima **Ujedinjenih nacija**.

